

Κείμενο

Διάλεκτοι και Εκπαίδευση (2307)

Η εκπαίδευση σήμερα αντιμετωπίζει τις διάφορες γεωγραφικές και κοινωνικές ποικιλίες μιας γλώσσας σε άμεση σχέση και εξάρτηση με την πρότυπη γλωσσική μορφή, που θεωρείται σωστό να χρησιμοποιούν οι ομιλητές της, τουλάχιστον στις δημόσιες και επίσημες περιστάσεις. Όσο μεγαλύτερο κύρος και διάδοση έχει η πρότυπη αυτή γλώσσα, τόσο περισσότερο περιορίζει τη χρήση των άλλων γλωσσικών ποικιλιών.

Όπως, όμως, έχει επισημάνει ο Μ. Τριανταφυλλίδης «οι διάλεκτοι ενός λαού είναι κι αυτές μια από τις πολυτιμότερες πηγές για τον πλουτισμό της γραφόμενης γλώσσας του και θα ήταν λάθος και ασυχώρητη στενοκεφαλιά, αν ήθελε κανείς να αποκλείσει από την κοινή γλώσσα καθεμιά όμορφη λέξη, έναν τύπο που εκφράζει κάτι ξεχωριστό, έναν ιδιοματισμό, μόνο και μόνο γιατί έτυχε να είναι διαλεκτικός. Όλες οι ξένες γλώσσες έχουν πλουτιστεί από τα ιδιώματα και πολλές φορές μάλιστα μεγάλοι λογοτέχνες συνειδητά εργάστηκαν γι' αυτόν τον σκοπό».

Η πρότυπη **γλώσσα** που περιέχει και διαλεκτικά στοιχεία έχει το πλεονέκτημα να **εκφράζει** με απόλυτη ακρίβεια οποιαδήποτε σκέψη σε οποιοδήποτε τόπο, χρόνο και γλωσσικό περιβάλλον. Αν και δεν είναι δυνατή η συστηματική και γενικευμένη διδασκαλία των νεοελληνικών γλωσσικών διαλέκτων, όπως η ποντιακή ή η διδασκαλία των «ειδικών γλωσσών», όπως είναι λόγου χάριν η γλώσσα του ποδοσφαίρου, παρ' όλα αυτά, επειδή η γλώσσα είναι ένας **ζωντανός οργανισμός**, δεν θα έπρεπε να αποκλειστούν από τη **γλωσσική διδασκαλία** ορισμένες ιδιοματικές ή διαλεκτικές φράσεις των οποίων η χρήση έχει γενικευθεί. Επίσης, καλό θα ήταν να γίνεται αναφορά στις διάφορες διαλέκτους της επίσημης γλώσσας, έτσι ώστε οι μαθητές να την κατανοούν καλύτερα και να είναι έτοιμοι να σταθούν σε οποιοδήποτε περιβάλλον βρεθούν και να επικοινωνήσουν αποτελεσματικά.

Οι διαπιστώσεις αυτές φανερώνουν τη σημασία των ποικίλων διαλέκτων για τη γλωσσική εκπαίδευση. Με τη γνώση των διαλεκτικών στοιχείων θα απαλλαγούμε από κάποια στερεότυπα σε σχέση με αυτές, όπως για παράδειγμα: «αυτοί μιλούν χωριάτικα». Είναι, επίσης, χρήσιμο οι εκπαιδευτικοί να μη σταματούν στη μνεία ¹ κάποιων διαλεκτικών λέξεων, αλλά να εμβαθύνουν κάπως σε αυτές, ώστε τα παιδιά πραγματικά να **κατανοούν την αξία** τους και τη συμβολή τους στη δόμηση της επίσημης γλώσσας.

Τ. Μακρογιάννη, Αθ. Μιγάλης, Β. Καζούλη, από το διαδίκτυο. (2009) Διάλεκτοι και Εκπαίδευση. *Πρακτικά 5ου Πανελληνίου Συνέδριου Εκπαιδευτικών για τις ΤΠΕ* (διασκευή).

---

¹ «οι διάλεκτοι ενός λαού... γι' αυτόν τον σκοπό» (στη δεύτερη παράγραφο)

ΘΕΜΑΤΑ

A1. Ποια είναι, σύμφωνα με την άποψη του Μ. Τριανταφυλλίδη, η σημασία των διαλέκτων; (60-80 λέξεις)

(μονάδες 15)

A2. Ποια είναι τα δομικά στοιχεία της τελευταίας παραγράφου (Οι διαπιστώσεις...γλώσσας) του κειμένου;

(μονάδες 10)

B1. Να συντάξετε μία παράγραφο 60-80 λέξεων στην οποία να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις/φράσεις του κειμένου με έντονη γραφή: **γλώσσα, εκφράζει, ζωντανός οργανισμός, γλωσσική διδασκαλία, κατανοούν την αξία.**

(μονάδες 10)

B2. Να αιτιολογήσετε τη χρήση των εισαγωγικών σε καθεμιά από τις παρακάτω φράσεις/προτάσεις του κειμένου:

1. στη 2^η § «οι διάλεκτοι ενός λαού ... γι' αυτόν τον σκοπό»

2. «ειδικών γλωσσών»

3. «αυτοί μιλούν χωριάτικα»

(μονάδες 15)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Οι διάλεκτοι ενός λαού, κατά την άποψη του Μ. Τριανταφυλλίδη, είναι μια από τις πιο σημαντικές πηγές για τον πλούτο της γραφόμενης γλώσσας του και θα ήταν λάθος, αν ήθελε κανείς να αποκλείσει από την κοινή γλώσσα έναν ιδιοματισμό, μόνο και μόνο γιατί έτυχε να ανήκει στην διάλεκτο. Όλες οι ξένες γλώσσες έχουν εμπλουτιστεί από τα ιδιώματα και πολλές φορές μεγάλοι λογοτέχνες, Έλληνες και ξένοι, αξιοποίησαν στο έπακρο ιδιοματισμούς, που ανήκουν σε διάλεκτο, συνειδητά εργαζόμενοι προς αυτόν τον στόχο.

A2.

Θεματική περίοδος: «Οι διαπιστώσεις.. γλωσσική εκπαίδευση»

Λεπτομέρειες - Σχόλια: «Με τη γνώση... γλώσσας»

Κατακλείδα: Δεν έχει

B1. Η γλώσσα που περιλαμβάνει και ιδιώματα μπορεί να **εκφράζει** με συνέπεια οποιαδήποτε σκέψη. Η γλώσσα είναι ένας ζωντανός οργανισμός και γι' αυτό τον λόγο δεν θα έπρεπε να αποκλειστούν από τη **γλωσσική διδασκαλία** ορισμένες ιδιοματικές φράσεις, που χρησιμοποιούνται και σήμερα. Είναι επίσης χρήσιμο, οι εκπαιδευτικοί να μη σταματούν στην αναφορά κάποιων διαλεκτικών λέξεων, αλλά να εμβαθύνουν, για να είναι ικανά τα παιδιά πραγματικά να **κατανοούν την αξία** και την συμβολή αυτών των λέξεων στην διαμόρφωση της ομιλούμενης γλώσσας.

B2.

1. στη 2^η § «οι διάλεκτοι ενός λαού ... γι' αυτόν τον σκοπό» → αυτούσια μεταφορά του λόγου.

2. «ειδικών γλωσσών» → ειδικός όρος.

3. «αυτοί μιλούν χωριάτικα» → αυτούσια μεταφορά του λόγου.